

Monzó, Premi d'Honor

L'autor és el segon més jove a rebre el màxim guardó de les lletres catalanes

JOSEP MASSOT
Barcelona

Quan em van donar la notícia vaig pensar que si et tiren flors és que tens una malaltia greu, que heu parlat amb algun metge i tinc alguna cosa que encara no sé i que aviat la palmaré. Com m'ho he de prendre, això? Com un honor? Tinc una relació estranya amb els premis. Ja no parlem dels premis que concedeixen les editorials. Per poc espavilat que siguis, ja saps ben bé que estan preparats i que el jurat es limita a signar el que li han ordenat des d'altres instàncies. El premi Nobel el donen cada any en un hotel d'Estocolm. Per què li han donat a Joan Malafaka i no a Sarah Smith? Doncs perquè tot són valoracions personals o perquè aquell any algú decideix que li pertoca. També penses que hi ha morts que se'l mereixen i no el tenen. Joan Oliver, Mercè Rodoreda, Pere Calders, Josep Maria Espinàs... És un honor ser al seu costat, però per què Joan Brossa no va tenir el Premi d'Honor? En fi, per a mi és un honor rebre'l".

La crònica de la concessió del 50è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes a Quim Monzó es podria limitar a transcriure les paraules de l'escriptor a les preguntes dels periodistes com si fos un llarg i divertit monòleg, però aleshores no podem dir que al si del jurat hi va haver un vell debat. Què s'ha de premiar? L'activisme cultural, la dedicació a la llengua o l'excel·lència literària? Enguany la votació del jurats joves va guanyar la partida al de més edat i va guanyar Monzó.

Marcel Mauri, president d'Òmnium, va dir que Jordi Cuixart va escriure des de la cel·la de Soto del Real una carta a Monzó donant-li la notícia del premi. La carta l'hi va lliurar Mauri mateix uns dies. "Hi ha una cosa absolutament anormal", va dir ahir Monzó. "És la primera vegada que el president d'Òmnium no truca al premiat per comunicar-li que ha estat premiat. Això no havia passat mai en 49 anys. Per què passa, aquesta vegada? Perquè Jordi Cuixart és a la presó. És tan escandalós el que fa la injustícia espanyola i tan sorprenent l'absoluta complaença amb què mitjans suposadament crítics amb la situació haurien de respondre i no ha fan, que em quedo sense paraules". Quim Monzó va intentar escriure una carta d'agraïment a Cuixart, però l'esborrany va quedar en un racó de la pantalla de l'ordinador sense saber com acabar-la.

El jurat va estar format per Margarida Arizeta, Marc Artigau, Fina Birulés, Marta Buchaca,

PEDRO MADUEÑO

Iconoclasta. Avui, dia de la vaga de dones, recuperem la imatge de Monzó disfressat com un personatge de *Mil cretins* per riure's de les crítiques perquè es va posar corbata a la Fira de Frankfurt

Martí Domínguez, Lluïsa Julià, Isidor Mari, Joan Mas i Anna Sallés. Martí Domínguez va fer la lloança del premiat, i va destacar que Monzó és un cronista d'un temps i d'un país, amb diàlegs plens de suc i de vida, un creador de llenguatge que ha modernitzat la literatura catalana. Va subratllar l'humor còmplice, la ironia entremaliada i la seva visió àcida. viva i polièdrica de Barcelona, escrita amb una prosa punyent herveva de Calders i Trabal. Humor a un pas del surrealisme i de l'absurd, però també amb moments de malenconia, incomunicació i tedi existencial, com a *Guadalajara*, que Domínguez considera un dels millors llibres del guardonat.

Si hi ha un autor reticent als elogis i a la pompa és Monzó.

El jurat torna a premiar l'excel·lència literària després d'anys de fer prevaler l'activisme sobre la literatura

"Gràcies a Martí Domínguez, perquè és la primera persona en dècades que ha pronunciat bé el meu cognom", va dir Monzó. El seu darrer llibre és *Taula i barra*, publicat el 2017 a *Libros de Vanguardia*. Quan li van demanar si tornaria a escriure narrativa, el premiat, que escriu cada dia a *La Vanguardia*, va defensar l'articulisme com un gènere literari tan noble com la narrativa. "Un articulisme –matisa– que no parla de política, un articulisme que no anomena traïdors aquells que no han fet tal cosa i que, uns dies després, canvia una mica el cel i en lloc de sol fa pluja, i diu que el tal no és un traïdor, sinó un heroi. Si parles, en canvi, sobre la vacuïtat o sobre per què aquest vas és rodó i no quadrat, o sobre una forma geomètrica peculiar o de per què aquest rellogte no té números ni romans ni àrabs, o el que sigui, això requereix tant d'esforç com la

ficció i també és literatura. És com dir que Cristiano Ronaldo és futbolista i esportista. Si és futbolista és esportista. Un escriptor igual. Molts dels meus articles podrien ser contes. Si la pregunta és si tornaré a escriure narrativa, jo escric cada dia, cada dia. Només descanso els dissabtes al matí”.

“De les tres coses, llengua, cultura país, que apareixen sota el cartell d’Òmnium, la part que em sembla més fotuda és la primera, la llengua. Des de l’any 2010, que hem viscut una faramalla independentista, tenim la llengua arraconada, o millor dit, tenim el problema de la llengua arraconat. Que el país s’estructuri en un Estat em sembla perfecte: on he de firmar? Però des de fa molt de temps anem cap una irlandització del català. Jo vull que Catalunya sigui un Estat, però Irlanda és un Estat on malviu l’irlandès. Occitània no és un Estat i la situació de l’occità és penosa. La situació del català continua estant sota mínims acceptables. Dir castellanismes, barrejar paraules corruptes, l’estructura de la frase... Ara, si no sapigués castellà, molts dels meus textos catalans no els entendria. Veig la traducció d’un dels meus contes i dic, ara, ara sí que ho entenc”.

Un periodista va demanar a Monzó si ara la ficció és en el periodisme, i el realisme, en la ficció. “El periodisme informatiu –va respondre–, sí, fa ficció, segur, ara i sempre. Fa quaranta anys les motos que ens venien el periodisme d’aquí o dels Estats Units eren moltes. Ara es parla de les *fake news*. Els mitjans ja estaven contaminats, el que passa és que s’ha disparat tant la quantitat de bestieses que no hi pots fer res”.

Monzó, que el dia 24 de març farà 66 anys, és el segon Premi d’Honor més jove, després de Jaume Cabré, que el va rebre amb 63 anys. Un altre periodista li va demanar si era cert que escrivia les seves memòries i Monzó va respondre amb una citació de Pere Calders. “No pots escriure quan encara recordes massa coses. I Calders tenia raó”.

El premi, dotat amb 20.000 euros, serà lliurat el 4 de juny al Palau de la Música Catalana.●